

DẤU NGOẶC KÉP

I – CÔNG DỤNG

Dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau dùng để làm gì ?

- a) *Thánh Găng-đi có một phương châm : "Chinh phục được mọi người ai cũng cho là khó, nhưng tạo được tình thương, lòng nhân đạo, sự thông cảm giữa con người với con người lại càng khó hơn".*

(Theo Lâm Ngữ Đường, *Tinh hoa xứ thế*)

- b) *Nhìn từ xa, cầu Long Biên như một dải lụa uốn lượn vắt ngang sông Hồng, nhưng thực ra "dải lụa" ấy nặng tới 17 nghìn tấn !*

(Thuý Lan, *Cầu Long Biên – chứng nhân lịch sử*)

c) Tre với người như thế đã mấy nghìn năm. Một thế kỷ "văn minh", "khai hoá" của thực dân cũng không làm ra được một tác sđt. Tre vẫn phải còn vất vả mãi với người.

(Thép Mới, Cây tre Việt Nam)

d) Hàng loạt vở kịch như "Tay người đàn bà", "Giác ngộ", "Bên kia sông Đuống",... ra đời.

(Ngữ văn 7, tập hai)

Ghi nhớ

Dấu ngoặc kép dùng để:

- Dánh dấu từ ngữ, câu, đoạn dẫn trực tiếp;
- Dánh dấu từ ngữ được hiểu theo nghĩa đặc biệt hay có hàm ý mỉa mai;
- Dánh dấu tên tác phẩm, tờ báo, tập san,... được dẫn.

II – LUYỆN TẬP

1. Giải thích công dụng của dấu ngoặc kép trong những đoạn trích sau :

a) Nó cứ làm in như nó trách tôi ; nó kêu ư ử, nhìn tôi, như muốn bảo tôi rằng : "A ! Lão già tệ lắm ! Tôi ăn ở với lão như thế mà lão xử với tôi như thế này à ?".

(Nam Cao, Lão Hạc)

b) Kết cục, anh chàng "hầu cận ông lí" yêu hơn chị chàng con mọn, hắn bị chị này túm tóc lăng cho một cái, ngã nhào ra thêm.

(Ngô Tất Tố, Tắt đèn)

c) Hai tiếng "em bé" mà cô tôi ngân dài ra thật ngọt, thật rõ, quả nhiên đã xoắn chặt lấy tâm can tôi như ý cô tôi muốn.

(Nguyễn Hồng, Những ngày thơ áu)

d) Trước năm 1914, họ chỉ là những tên da đen bẩn thỉu, những tên "An-nam-mít" bẩn thỉu, giỏi lăm thì cũng chỉ biết kéo xe tay và ăn đòn của các quan cai trị nhà ta. Ấy thế mà cuộc chiến tranh vui tươi vừa bùng nổ, thì lập tức họ biến thành những đứa "con yêu", những người "bạn hiền" của các quan cai trị phụ mẫu

nhân hậu, thậm chí của cả các quan toàn quyền lớn, toàn quyền bé nữa. Dùng một cái, họ (những người bản xứ) được phong cho cái danh hiệu tối cao là "chiến sĩ bảo vệ công lý và tự do".

(Nguyễn Ái Quốc, Thuế máu)

e) Nguyễn Du đã thuật lại cảnh Hồ Tôn Hiến nghe đàn :

Nghe càng đắm, ngắm càng say,

Lạ cho mặt sắt cũng ngây vì tình.

Cái thứ "mặt sắt" mà "ngây vì tình" ấy quả không lấy gì làm đẹp !

(Hoài Thanh, trong Tập nghị luận và phê bình văn học, tập I)

2. Hãy đặt dấu hai chấm và dấu ngoặc kép vào chỗ thích hợp (có điều chỉnh chữ viết hoa trong trường hợp cần thiết) trong những đoạn trích sau và giải thích lí do.

a) Biển vừa treo lên, có người qua đường xem, cười bảo

– Nhà này xưa quen bán cá ươn hay sao mà bây giờ phải để biển là cá tươi ?

Nhà hàng nghe nói, bỏ ngay chữ tươi đi.

(Theo Treo biển)

b) Nó nhập tâm lời dạy của chú Tiên Lê cháu hãy vẽ cái gì thân thuộc nhất với cháu.

(Theo Tạ Duy Anh, Bức tranh của em gái tôi)

c) Lão Hạc ơi ! Lão hãy yên lòng mà nhắm mắt ! Lão đừng lo lắng gì cho cái vườn của lão. Tôi sẽ cố giữ gìn cho lão. Đến khi con trai lão về, tôi sẽ trao lại cho hắn và bảo hắn đây là cái vườn mà ông cụ thân sinh ra anh đã cố để lại cho anh trọn vẹn ; cụ thà chết chứ không chịu bán đi một sào...

(Theo Nam Cao, Lão Hạc)

3. Vì sao hai câu sau đây có ý nghĩa giống nhau mà dùng những dấu câu khác nhau ?

a) Chủ tịch Hồ Chí Minh nói : "Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tốt bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.".

b) Chủ tịch Hồ Chí Minh nói Người chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tốt bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành.

4. Viết một đoạn văn thuyết minh ngắn có dùng dấu ngoặc đơn, dấu hai chấm và dấu ngoặc kép. Giải thích công dụng của các loại dấu câu này trong đoạn văn đó.

5. Tìm những trường hợp có sử dụng dấu ngoặc đơn, dấu hai chấm và dấu ngoặc kép trong một bài học ở sách giáo khoa Ngữ văn 8, tập một và giải thích công dụng của chúng.